

მერი ბანცაძე

სამედიცინო სამართალი

ექიმის სახელმძღვანელო პასუხისმგებლობის ფარგლების დადგენა და
პაციენტის უფლებები ქართულ და გერმანულ კანონმდებლობებში

ევროპის უნივერსიტეტის სამართლის ინსტიტუტი

თბილისი 2025

© ევროპის უნივერსიტეტის სამართლის ინსტიტუტი, 2025

სარჩევი

რეზიუმე	5
The Summary	7
შესავალი	9
თავი I. სამედიცინო მომსახურების ხელშეკრულება.....	14
თავი II. სახელშეკრულებო მოთხოვნები ექიმის მიმართ	21
თავი III. მკურნალობის გამწვევი პირის ვალდებულებები	27
3.1. სამედიცინო მომსახურების განევა	27
3.2. მოვალეობათა კოლიზია, როგორც ექიმის ქმედების მართლწინააღმდეგობის გამომრიცხავი გარემოება ...	32
3.3. ინფორმირების ვალდებულება	38
3.4. თანამშრომლობის ვალდებულება.....	43
3.5. პაციენტის თანხმობა	50
3.6. ახსნა-განმარტების ვალდებულება	55
3.7. სამედიცინო მომსახურების დოკუმენტირება	60
თავი IV. მტკიცების ტვირთის გადანაწილება სამედიცინო მომსახურების ხელშეკრულებაში	62
4.1. მტკიცების ტვირთის განაწილების პრინციპები გერმანული სამოქალაქო კოდექსის 280 I პარაგრაფის მიხედვით.....	64
4.2. მტკიცების ტვირთის შებრუნება სრულად კონტროლირებად რისკებთან	66
4.3. ახსნა-განმარტების მცდარობა, თანხმობა და ჰიპოთეტური თანხმობა	70
4.4. დოკუმენტირების ვალდებულების დარღვევა.....	75

თავი V. უხეში სამედიცინო შეცდომა.....	79
თავი VI. სახელშეკრულებო მოთხოვნები ექიმის მიმართ	
ქართულ სამართალში.....	92
6.1. სამედიცინო მომსახურების ხელშეკრულების მხარე... 92	
6.2. სამედიცინო ტრიაჟის შემთხვევების საკანონმდებლო მოწესრიგების აუცილებლობა	95
თავი VII. დელიქტური მოთხოვნები ექიმის მიმართ.....	103
7.1. ექიმის დელიქტურსამართლებრივი პასუხისმგებლობა გერმანულ სამართალში	103
7.2. ექიმის დელიქტურსამართლებრივი პასუხისმგებლობა ქართულ სამართალში	106
7.3. მიყენებული ზიანი	108
7.4. მართლსაწინააღმდეგო ქმედება.....	112
7.5. მიზეზობრივი კავშირი	115
7.6. ბრალი	118
თავი VIII. მტკიცების ტვირთის შებრუნება.....	123
დასკვნა.....	126
საერთო დასკვნა.....	129
ბიბლიოგრაფია	130

რეზიუმე

სამედიცინო სამართლის რეგულირება ყოველდღიურად იხვეწება და იცვლება, თემის აქტუალობიდან და საჭიროებიდან გამომდინარე, ეს კვლევა სწორედ აღნიშნული ინსტიტუტის ქართული და გერმანული კანონმდებლობების შედარებით სამართლებრივ ანალიზს ეხება.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსში სამედიცინო ხელშეკრულების არარსებობის პირობებში პაციენტისთვის ბუნდოვანია, რა შემთხვევებში შეუძლია მოითხოვოს ექიმისგან ზიანის ანაზღაურება და რა ფარგლებში აწევს მას მტკიცების ტვირთი? რა კრიტერიუმებით უნდა განისაზღვროს ექიმის სახელშეკრულებო პასუხისმგებლობის ფარგლები და როგორ უნდა მოხდეს პაციენტის უფლებების დაცვა ქართულ და გერმანულ სამართალში?

სწორედ ამიტომ, საჭიროა, გერმანული სამართლის მსგავსად, საქართველოშიც ჩამოყალიბდეს და კოდიფიკაცია გაუკეთდეს სამედიცინო მომსახურების ხელშეკრულებას. უნდა გავითვალისწინოთ მტკიცების ტვირთის სპეციალური საკითხი, რომელიც მნიშვნელოვანწილად უზრუნველყოფს, ერთი მხრივ, ექიმის სახელშეკრულებო პასუხისმგებლობის ფარგლების დადგენას და პაციენტის უფლებების დაკონკრეტებას, ხოლო, მეორე მხრივ კი, თავიდან იქნება აცილებული სამედიცინო დაწესებულებების მიერ ქართულ რეალობაში არსებული პრაქტიკა – სამედიცინო მომსახურების ხელშეკრულებაში სტანდარტული პირობებით ექიმების პასუხისმგებლობის შეზღუდვის შესახებ. ეს ყოველივე ხელს შეუწყობს სამედიცინო სამართლის, როგორც სამართლის დამოუკიდებელი დარგის, განვითარებას და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებას, და დაიცავს პაციენტის უფლებებს. ქართულ და გერმა-

ნულ კანონმდებლობაში სახელშეკრულებო მოთხოვნები ექიმის მიმართ პრაქტიკულად ერთნაირია. თუმცა, როგორც გერმანული საკანონმდებლო მოწესრიგება, ასევე, სასამართლო პრაქტიკა მეტად განვითარებულია და სასურველი იქნებოდა ამ ქვეყნის გამოცდილების გაზიარება ქართულ კანონმდებლობასა და პრაქტიკაში.

კვლევაში საკანონმდებლო სიახლისა და სასამართლო პრაქტიკის ჭრილში განხილულია ექიმის სახელშეკრულებო პასუხისმგებლობის ფარგლების დადგენა და პაციენტის უფლებები ქართული და გერმანული კანონმდებლობებით.

კვლევაში, გაანალიზებულია სამედიცინო პერსონალის სახელშეკრულებო პასუხისმგებლობა და პაციენტთა უფლებები. მაგალითის სახით განხილულია სასამართლო მიდგომები. მოყვანილია უცხო ქვეყნის, კერძოდ გერმანიის კანონმდებლობა აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით.

The Summary

The regulation of medical law is in a state of continuous refinement, evolving in response to the increasing relevance and societal necessity of the field. This study undertakes a comparative legal analysis of this institution within Georgian and German legislation.

In the absence of explicit provisions regarding medical contracts in the Civil Code of Georgia, it remains unclear under what circumstances a patient may seek compensation from a physician and the extent to which the burden of proof rests upon the claimant. Key questions arise: what criteria should define the scope of a physician's contractual liability, and how should patients' rights be effectively safeguarded under both Georgian and German law?

Consequently, it is imperative that Georgia, following the example of German law, establishes and codifies a clear legal framework for medical service contracts. Special attention must be given to the allocation of the burden of proof, which plays a pivotal role in delineating the physician's contractual obligations and specifying patients' rights. Such a framework would also prevent the prevalent practice among Georgian medical institutions of limiting physicians' liability through standardized contractual clauses.

The proposed reform would contribute to the development of medical law as an independent legal discipline, promote the establishment of consistent judicial practice, and ensure robust protection of patients' rights. While contractual claims against physicians are substantively similar under both Georgian and German law, the German legal framework and its judicial practice are significantly more advanced. Drawing upon this experience

could provide valuable guidance for the evolution of Georgian legislation and legal practice.

This research, examined through the lens of recent legislative developments and case law, focuses on determining the scope of physicians' contractual liability and the protection of patients' rights under Georgian and German law. It analyzes the contractual responsibilities of medical personnel, the corresponding rights of patients, and illustrates key points through judicial case examples. Furthermore, the study highlights relevant foreign legislation, particularly German law, in relation to these issues.